

KĀ LATVIJAS SABIEDRĪBAI KLŪT SĀLIEDĒTĀKAI UN PILSONISKI AKTĪVĀKAI?

SAGATAVOJA:
Providus

GADS
2023

Satura rādītājs

Kopsavilkums	3
Metodoloģija un pasākuma norise	6
Apstiprināto rekomendāciju saraksts ar to pamatojumiem	11
Pielikums Nr.1. Pasākuma programma	15
Pielikums Nr.2. Norādes pasākuma fasilitatoriem	17
Pielikums Nr.3. Šķēršļi pamatnostādnēs noteikto rīcības virzienu sasniegšanai	24
Pielikums Nr.4. Pilnais sākotnējo ideju saraksts	32
Pielikums Nr.5. Pilns priekšlikumu saraksts, saņemtās balsis	35

! Vāka noformējumam izmantotas programmas Midjourney ģenerētas ilustrācijas.

Kopsavilkums

Pasākums “Kā Latvijas sabiedrībai kļūt saliedētākai un pilsoniski aktīvākai?” tika organizēts 2023.gada 16.-18.jūnijā pēc Kultūras ministrijas pasūtījuma, izmantojot šobrīd pasaulē populārās deliberatīvās demokrātijas metodes.

Deliberatīvajiem pasākumiem ir divas būtiski atšķirīgas iezīmes no citām sabiedriskajām apspriedēm vai iedzīvotāju iesaistes aktivitātēm:

1) Tajos ir svarīgi nodrošināt, ka dalībnieki statistiski korekti atspoguļo būtiskas kādas sabiedrības (piemēram, Latvijas iedzīvotāju) iezīmes. Piemēram, dzimumu, vecumu, dzimto valodu īpatsvars starp pasākuma dalībniekiem ir atbilstošs attiecīgās sabiedrības kopējai struktūrai. Proti, šo pasākumu dalībnieki veido sabiedrības mikromodeli. Ar to deliberatīvie pasākumi atšķiras no parastām prāta vētrām, hakatoniem, domnīcām. Lai nodrošinātu, ka pasākumā piedalās arī tās grupas, kuru viedoklis attiecīgajā sabiedrībā tiek pārstāvēts retāk (piemēram, mazāk nodrošinātie iedzīvotāji, krieviski runājošie iedzīvotāji), parasti dalībnieku atlase tiek uzticēta socioloģisko pētījumu uzņēmumiem, kā arī pasākuma dalībnieki parasti par dalību saņem atlīdzību.

2) Tajos dalībniekiem tiek dots laiks iedziļināties kādā problēmā un savstarpēju diskusiju ceļā meklēt tai labāko risinājumu. Ar to deliberatīvie pasākumi atšķiras no, piemēram, sabiedriskās domas aptaujām, kuras fiksē respondenta tā mirkļa iespaidu “fotouzņēmumu”.

16.-18.jūnija pasākumu organizēja Sabiedriskās politikas centrs Providus. Dalībnieku atlase tika uzticēta socioloģisko pētījumu firmai *Norstat Latvija*, kas dalībai uzrunāja savus interneta paneļa dalībniekus atbilstoši vajadzīgajiem dalībnieku atlases kritērijiem (piemēram, pēc ģimenes valodas, vecuma, reģiona). Pasākumam kā dalībnieki tika atlasīti un piekrita piedalīties 26 Latvijas iedzīvotāji (faktiski piedalījās 23), kuri pēc dzīves vietas, ģimenes valodas un daļēji pēc vecuma statistiski korelē ar Latvijas sabiedrības daudzveidību. Viņi tikās 3 dienas klātienē, Rīgā, lai izstrādātu rekomendācijas, kuras atbildētu uz jautājumu “Kā Latvijas sabiedrībai kļūt saliedētākai un pilsoniski aktīvākai?”

Rekomendācijas Kultūras ministrijai bija nepieciešamas kā darba materiāls tam, lai 2023.gada ietvaros izstrādātu Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plānu 2024.-2027.gadam.

Rekomendācijām bija jābūt balstītām rīcības virzienos, kas aprakstīti Ministru kabineta pieņemtajā dokumentā “Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam”. Trīs rīcības virzieni ir šādi:

- 1) Nacionālā identitāte un piederība (stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai; veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā; veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā).
- 2) Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums (veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā; stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu; veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu).
- 3) Integrācija (veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā; sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipos balstītu attieksmi).

Kopā dalībnieki izstrādāja 11 rekomendācijas. No tām 70% dalībnieku atbalstu ieguva šādas 7 rekomendācijas:

- 1) Jāatbalsta iedzīvotāju iniciatīva pašiem organizēt saliedējošus pasākumus - piemēram, kaimiņu dienas, talkas, festivāli, svētki, apkaimju svētki, ekskursijas. Atbalsts var izpausties kā valsts vai pašvaldības līdzfinansējums, informācijas platforma, palīdzība ar komunikāciju. Šādos pasākumos jābūt iespējai satikt dažādu tautību cilvēkus, sazināties, draudzēties, iepazīt apkārtni, neparastas vietas. Svarīgi, lai tie būtu klātienē pasākumi, turklāt tiem jānotiek ne tikai Rīgā, bet arī reģionos.
- 2) Dažādās līdzdalības iespējas vairāk jāpopularizē caur masu informācijas līdzekļiem - tajā valodā, kādā šis informācijas līdzeklis strādā. Piemēram, pie raksta vai video jāiedod saite uz attiecīgo līdzdalības platformu (Manabalss, Tiesību aktu portāls vai cita platforma). Zem rakstiem var ievietot iespēju novērtēt attiecīgā raksta noderīgumu, lietderīgumu (piemēram, skalā no 1 līdz 10).
- 3) Vajadzīga oficiāla interneta vietne (piemēram, LVportāls), kur valsts publicē iedzīvotājiem īpaši nozīmīgu informāciju, kurai var uzticēties¹. Šai informācijai jābūt pieejamai dažādās valodās. Šai informācijas vietai jābūt pieejamai arī cilvēkiem, kuri ir neredzīgi vai vājredzīgi.
- 4) Īpaši atbalsta pasākumi vajadzīgi tam, lai arī cilvēkiem, kuri nedzīvo Rīgā, būtu plašas līdzdalības iespējas (piemēram, atbalsts interešu pulciņiem, tikšanās

---

¹ Dalībnieki, izstrādājot šo priekšlikumu, vadījās no šādiem apsvērumiem: (1) Šobrīd Latvijas iedzīvotājiem ir pieejams ļoti plašs informācijas avotu klāsts, bet vienlaikus nav skaidrs, kur atrast informāciju, ko valsts vēlas nepastarpināti nodot iedzīvotājiem, it sevišķi dziļu krīžu laikā (piemēram, Covid-19, Krievijas iebrukums Ukrainā). Šī problēma ir īpaši akūta tiem iedzīvotājiem, kuri informāciju meklē krieviski. (2) Tādēļ vajadzīgs resurss, kur iedzīvotāji varētu atrast pašu svarīgāko valsts saviem iedzīvotājiem izplatīto informāciju, paziņojumus. (3) Šim resursam nav jānokonkurē ar medijiem – tam vienkārši jābūt resursam, kur iedzīvotājam ielūkoties, lai aplūkotu svarīgākos valsts oficiālos paziņojumus, kuru adresāts ir iedzīvotāji.

telpām, mentoriem, kuri palīdzētu veidot biedrības, iesaistīties lēmumu pieņemšanā). Sevišķi ar iesaisti jāpalīdz tiem reģionu iedzīvotājiem, kuri ir sociāli mazaizsargāti.

- 5) Plašāk jāizmanto interneta sniegtās iespējas tam, lai iesaistītu cilvēkus valsts un pašvaldību lēmumu pieņemšanā - piemēram, pašvaldībām jāveido līdzdalības platformas internetā, kur iedzīvotājs var ērti piedalīties visās tobrīd notiekošajās konsultācijās, it sevišķi par jautājumiem, kas skar pašvaldības teritorijas attīstību un tās labiekārtojumus. Tāpat svarīgi, lai iedzīvotājs var ne tikai izvēlēties kādu no vairākiem atbilstošu variantiem aptaujās, bet arī brīvā tekstā ierakstīt sev svarīgu komentāru.
- 6) Kādai no institūcijām jāķļūst par Latvijas jaunpienācēju integrācijas centru². Šim centram jānodrošina: (1) konsultācijas ārvalstniekiem par praktiskām problēmām un to risinājumiem. Konsultanti vai mentori var būt arī brīvprātīgie - piemēram, NVO, studenti, kuri grib praktizēt valodu, kultūras kolektīvi. Šiem konsultantiem ir jāpalīdz ārzemniekiem aizpildīt sarežģītās anketas. Tāpat šīm konsultācijām jānotiek ne tikai Rīgā, bet arī reģionos. (2) Mājaslapa (teiksim- lv.info, latvia.info), kur dažādās valodās būtu informācija par ārzemniekiem svarīgāko - piemēram, darba sludinājumiem, valsts un pašvaldību pakalpojumiem, likumu izklāstiem vienkāršā valodā, padomiem dažādās dzīves situācijās. Mājaslapai jābūt virtuālā asistenta (čata) pakalpojumam. (3) Aplikācija, kur ārzemnieks var saņemt koncentrētu pamata informāciju, kā arī brīdinājumus (piemēram, ja iet uz beigām vīza). Mājaslapai jābūt dažādās valodās.
- 7) Jāizveido mūsdienīga latviešu valodas mācīšanās aplikācija. Šajā aplikācijā jāiestrādā šāda funkcionalitāte: (1) Saturam jābūt interesantam, ar humoru veidotam (piemēram, par reālās dzīves situācijās balstītiem pārpratumiem). Saturā var tikt iestrādāti īsi stāsti vai audiogrāmatas. Tāpat saturs jāpiemēro aktuālajiem notikumiem. (2) Jābūt iespējai praktizēt runāšanu - piemēram, savedot kopā valodas apguvējus ar latviešu valodas pratējiem, kuri vēlas mācīt latviešu valodu. (3) Jāiestrādā latviešu valodas eksāmens un testi - lai var izmēģināt un saprast savu līmeni. Šādas aplikācijas popularizēšanai vajadzīga īpaša mārketinga kampaņa, uzsverot, ka latviešu valodu mācīties ir stilīgi un noderīgi, un kā bonusus piedāvājot dažādu muzeju bezmaksas apmeklējumus. Reklamēšanā jāiesaista influenceri. Šo aplikāciju varētu izmantot arī bērni, bet saturam nav jābūt bērnišķīgam.

---

² Dalībniekiem, izstrādājot šo priekšlikumu, ne tik svarīgi šķita tas, lai tiktu izveidota viena iestāde, bet gan lai apakšpunktos pieejamā informācija un pakalpojumi ārvalstniekiem būtu pieejamas vienkopus.

Metodoloģija un pasākuma norise

Pasākumu organizēja Sabiedriskās politikas centrs Providus, konsultējoties ar Kultūras ministrijas pārstāvjiem. Sarunās ar Kultūras ministriju tika nolemts:

- 1) Pasākumu veidot tā, lai dalībnieki izstrādātu rekomendācijas par visiem trim dokumentā "Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam" iekļautajiem rīcības virzieniem.
- 2) Prioritizēt kvalitāti pār kvantitāti. Proti, labāk mazāk rekomendāciju, toties tādas, kuras ir pamatīgāk apspriestas un tām piekrīt vairāk dalībnieku, nekā liels rekomendāciju saraksts, par kurām katrs atsevišķs dalībnieks nejūtas pārliecināts.
- 3) Pasākuma programmā pēc iespējas ilgu laiku atvēlēt dalībnieku savstarpējām sarunām, kopdarbam pie rekomendāciju izstrādes un vienošanās par to tekstu. Līdz ar to mazāk laika atvēlēt ekspertu prezentācijām un/vai diskusijām. Vienlaikus Providus un Kultūras ministrija vienojās par pieaicināmo ekspertu sarakstu.

Kultūras ministrijas iepirkuma nolikums prasīja nodrošināt pasākumu, kurā piedalītos līdz 25 dalībniekiem. Dalībnieku rekrutēšanu Providus uzticēja socioloģisko pētījumu uzņēmumam *Norstat*, lūdzot sagādāt potenciālo dalībnieku, kuri atbilst noteiktiem demogrāfiskiem kritērijiem, kontaktus. Šim nolūkam *Norstat* potenciālos dalībniekus uzrunāja caur savu Web (interneta) paneli. Tālāk Providus zvanīja šiem potenciālajiem dalībniekiem, lai pārliecinātos, ka viņi tiešām ieradīsies, un precizētu detaļas. Šajā posmā bija negaidīti liels potenciālo dalībnieku atbirums, cilvēkiem labāk apzinoties no viņiem prasīto laika ieguldījumu – tikai apmēram puse potenciālo dalībnieku apstiprināja savu klātbūtni. No apstiprinātajiem 26 dalībniekiem reāli uz pasākumu ieradās un visas trīs dienas strādāja 23 dalībnieki.

Atbirums neļāva nodrošināt perfektu visas Latvijas sabiedrības pārstāvniecību. Pasākums līdz ar to nav pilnīgi reprezentatīvs, bet tas atbilst Latvijas sabiedrības sadalījumam pēc ģimenes valodas, dzimuma un reģionālā pārklājuma kritērija. Pasākumā par maz bija pārstāvētas pašas jaunākās paaudzes (apstiprināto dalībnieku atbiruma dēļ pasākuma norises dienā).

Dalībnieku socioloģiskie parametri bija šādi:

- Ģimenes valoda: 14 latviešu, 2 – krievu un latviešu, 7 – krievu. Diviem dalībniekiem bija vajadzīgs tulka atbalsts.
- Dzimums: 13 sievietes un 10 vīrieši.

- Reģioni: Rīga – 7, Pierīga – 4, Latgale – 4, Zemgale – 3, Kurzeme – 3, Vidzeme – 2.
- Vecums: 5 dalībnieki līdz 39 gadu vecumam, 7 dalībnieki vecumā starp 40-49, 6 dalībnieki vecumā starp 50-59 un 5 dalībnieki vecumā virs 60 gadiem.

Pasākums 16.-18.jūnijā notika viesnīcā *Mercure Rīga* Centrs (pie Centrālās Dzelzceļa stacijas) . Desmit dalībnieki tur nakšņoja starp pasākuma dienām. Dalībniekiem tika atlīdzināti arī transporta izdevumi. Pasākuma programma atrodamā pirmajā pielikumā.

Piektdiena, 16.jūnijs

Pasākuma ievadā (programmu skat. pirmajā pielikumā) dalībnieki tika iepazīstināti ar viņiem domāto uzdevumu un organizatoriem. Reģistrējoties viņi uzzināja, kurā no trim grupām viņi strādās. Pasākumā strādāja 3 fasilitatori (moderatori), kuriem katram bija iepriekšēja pieredze deliberatīvu pasākumu norises nodrošināšanā: Inese Vaivare, Līga Stafecka un Dārta Pelse. Dalībniekiem, kuriem bija grūtības saprast mutisko latviešu valodu, tika nodrošināts profesionāla tulka atbalsts.

Pasākuma ievadā dalībnieki iepazīs arī savstarpēji, nosaucot savu vārdu, ģeogrāfisko dzīves vietu un īsi aprakstot savas valodu zināšanas.

Pasākuma turpinājumā sekoja moderēts darbs grupās (pasākuma fasilitatoriem pirms tam tika nodrošinātas apmācības, kā arī viņu rīcībā bija īpašas norādes par viņu uzdevumiem – skat. otrais pielikums), kuram bija trīs mērķi:

- 1) Sākt iepazīstināt pasākuma dalībniekus ar trim rīcības virzieniem, kas iekļauti valdības apstiprinātajā politikas plānošanas dokumentā par saliedētu un pilsoniski aktīvu sabiedrību.
- 2) Noskaidrot, kādus šķēršļus pasākuma dalībnieki saredz tam, lai Latvijas sabiedrība kļūtu saliedētāka un pilsoniski aktīvāka. Šie iespaidi tika apkopoti atbilstoši katram no trijiem sabiedrības saliedēšanas rīcības virzienam un ir apkopoti trešajā pielikumā.
- 3) Noskaidrot, kādas neskaidrības pasākuma dalībniekiem rodas, sastopoties ar terminoloģiju, kādā formulēti valdības apstiprinātie rīcības virzieni, kā arī kādi ir citi jautājumi, kuriem pasākuma dalībnieki vēlētos sīkāku skaidrojumu. Arī šie jautājumi apkopoti trešajā pielikumā.

Pēc šiem trim vingrinājumiem dalībnieki uz klausīja Kultūras ministrijas pārstāvi Jelenu Šaicāni, kura stāstīja par trīs rīcības virzieniem, kas iekļauti dokumentā “Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam”, kā arī iemesliem, kādēļ Kultūras ministrijai ir svarīgi dzirdēt ieteikumus no iedzīvotājiem. Dalībnieki saņēma arī atbildes uz jautājumiem par šiem trim pamatnostādņu virzieniem.

Kultūras ministrijas pārstāves uzrunas laikā pasākuma dalībniekiem tika izdalītas lapiņas, un viņi tika mudināti uz tām pierakstīt savas sākotnējās idejas dažāda veida pasākumiem un darbībām, kas veicinātu katra no trijiem virzieniem mērķu sasniegšanu. Piektdienas vakarā šīs lapiņas tika savāktas, tajās atrodamās idejas apkopotas un ievadītas fasilitatoriem domātajā interneta vidē.

Sestdiena, 17.jūnijs

Pasākuma turpinājumā, sestdien no rīta, dalībnieki sarunājās ar četriem nozares ekspertiem: Uldi Dūmiņu (Zemgales NVO centra valdes priekšsēdētāju), Iļu Lenski (vēsturnieku, muzeja “Ebreji Latvijā” vadītāju), Zani Matesoviču (Britu Padomes Latvijā, daudzu sabiedrības saliedēšanas projektu atbalstītāju, direktori), Ilonu Jekeli (Kultūras ministrijas pārstāvi). Ekspertu atlasī noteica Kultūras ministrijas un Providus savstarpējā vienošanās. Sākotnēji eksperti tika lūgti atbildēt uz pasākuma vadītājas jautājumiem par to, kādus galvenos šķēršļus viņi redz tam, lai sasniegtu mērķus katram no trijiem, valdības apstiprinātajiem sabiedrības saliedēšanas pamatnostādņēs definētajiem, rīcības virzieniem. Tālāk viņi atbildēja uz pasākuma dalībnieku jautājumiem. Ekspertiem, atbildot uz dalībnieku jautājumiem, bija tiesības paust arī savu personisko vērtējumu, kas bija balstīts viņu iepriekšējā pieredzē un zināšanās. Pēc šīs diskusijas noslēguma eksperti pameta pasākuma telpas un viņu turpmākā loma aprobežojās tikai ar faktu noskaidrošanu un pārbaudi pēc pasākuma dalībnieku un fasilitatoru lūguma.

Ekspertu uzstāšanās laikā pasākuma dalībnieki tika mudināti uz īpašām lapiņām rakstīt savas sākotnējās idejas tam, ar kādām konkrētām darbībām varētu veicināt to, lai Latvijas sabiedrība kļūtu saliedētāka. Pasākuma pauzē šīs idejas tika savadītas interneta vidē, lai tās būtu redzamas fasilitatoriem.

Viss pārējais darbs sestdien tika organizēts trīs grupās atbilstoši trim rīcības virzieniem:

- 1) Nacionālā identitāte un piederība;
- 2) Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums;
- 3) Integrācija.

Katras grupas fasilitators paskaidroja dalībniekiem, ka viņu mērķis ir savam rīcības virzienam radīt 2-4 idejas, kā arī izskaidroja, ka tam, lai šī ideja kļūtu par visa pasākuma rekomendāciju, tā nākamajā dienā būs jāatbalsta vismaz 70% dalībnieku.

Tālāk fasilitatori no interneta vides nolasīja jau apkopotās dalībnieku idejas, kā arī lūdza dalībniekus apdomāt papildu idejas. Pēc tam fasilitatori noskaidroja grupas dalībnieku atbalstu katrai no šīm idejām, kā arī to, vai dalībnieki vēlas ar šo ideju turpmāk strādāt (ja nē, tad attiecīgā ideja tika izlaista). Pilns ideju saraksts un katras grupas atbalsts katrai atsevišķajai idejai ir pieejams ceturtajā pielikumā.

Katra grupa uzsāka darbu pie rekomendāciju izstrādes, prioritizējot attiecīgajā grupā populārākās idejas. Dalībniekiem bija jāizstrādā ne tikai rekomendācija, bet arī tās pamatojums.

Nākamajā ideju izstrādes posmā notika rotācija, proti, no katras grupas divi vēstneši gāja prezentēt savas grupas izstrādātās idejas citām grupām un saņemt viņu atsauksmes. Pavisam notika divas rotācijas, šādi pasākuma dalībniekiem dodot iespēju sniegt un saņemt atsauksmes par visu grupu darbu.

Pasākuma turpinājumā katra grupa strādāja ar savu priekšlikumu uzlabošanu, reaģējot uz citu grupu dalībnieku atsauksmēm, kā arī papildināja un precizēja savas idejas.

Ja kādai no grupām dienas laikā radās faktiski pārbaudāms jautājums vai jautājums par termiņiem (piemēram, kas ir “piespiedu asimilācija”? Vai obligātās latviešu valodas mācīšanās prasības attiecas arī uz privātskolām?), tas tika uzdots organizatoriem un ekspertiem, kas publiskajos resursos tam sameklēja atbildi. Tālāk atbilde tika nolasīta pasākuma dalībniekiem, norādot arī informācijas avotus, no kuriem šī atbilde ņemta.

Svētdiena, 18.jūnijs

Dienas sākumā dalībniekiem tika prezentēts visu trīs grupu izstrādāto rekomendāciju apkopojums. Uz ekrāna tika projicēti visi priekšlikumi – sestdienas vakarā tika apkopoti savstarpēji līdzīgie priekšlikumi (piemēram, gandrīz analogiskas rekomendācijas no 2 grupām), kā arī skaidrāk noformulēts to pamatojums (no moderatoru pierakstītajām grupas dalībnieku pieminētajām tēzēm). Kopā tie bija 7 priekšlikumi. Priekšlikumi latviešu valodā no rīta tika izdrukāti un izdalīti dalībniekiem, bet tiem dalībniekiem, kuriem bija vajadzība, priekšlikumi tika sagatavoti arī krievu valodā (izmantojot mākslīgā intelekta

GPT-4 tulkošanas palīdzību). Pie katra priekšlikuma tika pievienota arī atsauce uz grupu/grupām, kura attiecīgo rekomendāciju bija noformulējusi.

Tālāk dalībnieki tika aicināti par sarakstu izteikties: vai dažādās idejas bija apvienotas korekti, vai palicis kaut kas neskaidrs, vai kaut kas ir ticis pārprasts. Dalībnieki aktīvi iesaistījās apspriedē, it sevišķi par rekomendāciju noformulēt vīziju Latvijas sabiedrības saliedēšanai – tai tika piedāvātas trīs dažādas redakcijas. Dažām rekomendācijām tika precizēti arī pamatojumi.

Rezultātā dalībnieki no septiņām sestdien izstrādātajām rekomendācijām nonāca līdz 11 rekomendācijām, par kurām bija jāorganizē balsojums.

Tad pasākuma dalībniekiem tika izdalīti balsošanas biļeteni, kur viņiem par katru no rekomendācijām bija jāievelk ķeksītis pie “par” vai “pret”. Dalībniekiem tika vēlreiz izskaidrots, ka, lai priekšlikums kļūtu par pasākuma rekomendāciju sarakstā, tas ir jāatbalsta 70% dalībnieku. Tāpat viņiem tika pateikts, ka viņi var izvēlēties nebalsot par kādu rekomendāciju, ja viņiem par to nav skaidra viedokļa. Tādā gadījumā viņu balss netiktu ieskatīta, rēķinot kvorumu. Piemēram, ja kādā no balsojumiem piedalītos tikai 10 dalībnieki (pārējie 14 nebalsotu), no kuriem “par” nobalsotu 7, tad tas ļautu sasniegt 70% atbalsta kritēriju.

Katra rekomendācija un tās pamatojums dalībniekiem tika nolasīta, viņiem savos biļetenos atzīmējot “par”, “pret” vai vietu pie attiecīgās rekomendācijas numura atstājot tukšu.

Sekoja saņemto balsu skaitīšana un rezultātu prezentēšana dalībniekiem. Dalībnieki redzēja, cik no viņiem par katru rekomendāciju ir nobalsojuši “par” un “pret”, kā arī vai rekomendācija ir/nav saņēmusi atbalstu no 70% dalībnieku.

Kopā no 11 rekomendācijām septiņas saņēma 70% dalībnieku atbalstu. Vēl divas rekomendācijas saņēma atbalstu no vairāk nekā puses klātesošo. Visas rekomendācijas, arī tās, kuras nesaņēma 70% atbalstu, var apskatīt piektajā pielikumā.

Pēc balsojuma sekoja atvadu vārdi no Providus un Kultūras ministrijas, kā arī dalībnieki dalījās ar savām atsauksmēm par pieredzēto iepriekšējās trīs dienās.

Apstiprināto rekomendāciju saraksts ar to pamatojumiem

Pasākuma dalībnieki vienojās par septiņām rekomendācijām, kur katra no rekomendācijām saņēma vismaz 70% pasākuma dalībnieku atbalstu:

Pirmā rekomendācija – saliedējošie pasākumi

Jāatbalsta iedzīvotāju iniciatīva pašiem organizēt saliedējošus pasākumus - piemēram, kaimiņu dienas, talkas, festivāli, svētki, apkaimju svētki, ekskursijas. Atbalsts var izpausties kā valsts vai pašvaldības līdzfinansējums, informācijas platforma, palīdzība ar komunikāciju. Šādos pasākumos jābūt iespējai satikt dažādu tautību cilvēkus, sazināties, draudzēties, iepazīt apkārtni, neparastas vietas. Svarīgi, lai tie būtu klātienas pasākumi, turklāt tiem jānotiek ne tikai Rīgā, bet arī reģionos.

Pamatojums. Šādi pasākumi samazinās fizisko un psiholoģisko barjeru starp cilvēkiem. Tāpat cilvēki ne tikai vairāk uzzinās par pasauli, bet arī viens no otra mācīties, kā arī iepazīs savus līdzcilvēkus. Dažādība ir Latvijas sabiedrības vērtība, tādēļ ar raibajām identitātēm jālepojas un tās jāizceļ.

Otrā rekomendācija – vairāk caur plašsaziņas līdzekļiem popularizēt līdzdalības iespējas

Dažādās līdzdalības iespējas vairāk jāpopularizē caur masu informācijas līdzekļiem - tajā valodā, kādā šis informācijas līdzeklis strādā. Piemēram, pie raksta vai video jāiedod saite uz attiecīgo līdzdalības platformu (Manabalss, Tiesību aktu portāls vai cita platforma). Zem rakstiem var ievietot iespēju novērtēt attiecīgā raksta noderīgumu, lietderīgumu (piemēram, skalā no 1 līdz 10).

Pamatojums. Informācijas publicēšana masu informācijas līdzekļos ļaus informēt lielu cilvēku skaitu, tai skaitā Latvijas sabiedrības jaunpieņacējus. Žurnālisti interesantāk spēs izskaidrot iniciatīvas vai dokumenta būtību, saturu - līdz ar to iedzīvotāji gan zinās par šīm līdzdalības iespējām, gan arī viņiem būs lielāka interese piedalīties. Tas ir svarīgi tādēļ, ka līdzdalība lēmumu pieņemšanā padziļina ikviena cilvēka piederības sajūtu Latvijai.

Trešā rekomendācija – drošas, uzticamas informācijas vietne krīzes situācijās

Vajadzīga oficiāla interneta vietne (piemēram, LVportāls), kur valsts publicē iedzīvotājiem īpaši nozīmīgu informāciju, kurai var uzticēties. Šai informācijai jābūt pieejamai dažādās valodās. Šai informācijas vietai jābūt pieejamai arī cilvēkiem, kuri ir neredzīgi vai vājredzīgi.

Pamatojums. Šobrīd komerciālie informācijas līdzekļi publicē informāciju, kuras saturs latviešu un krievu valodā atšķiras. Katram Latvijas iedzīvotājam jābūt iespējai saprast krīzes situācijās (piemēram, plūdi, karš, pandēmija), kas ir valsts oficiālā informācija.

Ceturtnā rekomendācija – īpašs atbalsts no Rīgas tālāku reģionu iedzīvotāju līdzdalībai

Īpaši atbalsta pasākumi vajadzīgi tam, lai arī cilvēkiem, kuri nedzīvo Rīgā, būtu plašas līdzdalības iespējas (piemēram, atbalsts interešu pulciņiem, tikšanās telpām, mentoriem, kuri palīdzētu veidot biedrības, iesaistīties lēmumu pieņemšanā). Sevišķi jāpalīdz ar iesaisti tiem reģionu iedzīvotājiem, kuri ir sociāli mazaizsargāti.

Pamatojums. Tas ir svarīgi tādēļ, ka nepieciešams mazināt reģionālās atšķirības un veidot visai Latvijai līdzvērtīgas iesaistes iespējas, kā arī piederības sajūtu valstij. Šobrīd politikas veidotāji reti sadzird reģionu iedzīvotājus. Ja reģionu iedzīvotāji tiktu biežāk uzklausi, politiķi arī vairāk risinātu viņu ekonomiskās problēmas. Tāpat arī biežāka reģionu iedzīvotāju iesaiste veicinātu Latvijas iedzīvotāju izpratni par to, kas cilvēkus interesē citos Latvijas reģionos. No tā iegūtu visa sabiedrība, un valsts attīstība būtu vienmērīgāka.

Piektā rekomendācija – plašākas un jēgpilnākas iespējas digitālai iesaistei

Plašāk jāizmanto interneta sniegtās iespējas tam, lai iesaistītu cilvēkus valsts un pašvaldību lēmumu pieņemšanā - piemēram, pašvaldībām jāveido līdzdalības platformas internetā, kur iedzīvotājs var ērti piedalīties visās tobrīd notiekošajās konsultācijās, it sevišķi par jautājumiem, kas skar pašvaldības teritorijas attīstību un tās labiekārtojumus. Tāpat svarīgi, lai iedzīvotājs var ne tikai izvēlēties kādu no vairākiem atbilžu variantiem aptaujās, bet arī brīvā tekstā ierakstīt sev svarīgu komentāru.

Pamatojums. Tas ir vajadzīgs tādēļ, lai iedzīvotājiem būtu vieglāk iesaistīties lēmumu pieņemšanā - daudzi nav gatavi iesaistīties klātienē. Internetā balstītajām konsultācijām jābūt ērtām, kā arī iedzīvotājam tajās ir jābūt iespējai pilnvērtīgi izteikt savu viedokli.

Sestā rekomendācija – atbalsts tāda interneta resursa veidošanai, kura sniedz ārzemniekiem svarīgāko informāciju un praktiskus padomus par dzīvi Latvijā

Kādai no institūcijām jāklūst par Latvijas jaunpienācēju integrācijas centru . Šim centram jānodrošina: (1) konsultācijas ārvalstniekiem par praktiskām problēmām un to risinājumiem. Konsultanti vai mentori var būt arī brīvprātīgie - piemēram, NVO, studenti, kuri grib praktizēt valodu, kultūras kolektīvi. Šiem konsultantiem ir jāpalīdz ārzemniekiem aizpildīt sarežģītās anketas. Tāpat šīm konsultācijām jānotiek ne tikai Rīgā, bet arī reģionos. (2) Mājaslapa (teiksim- lv.info, latvia.info), kur dažādās valodās būtu informācija par ārzemniekiem svarīgāko - piemēram, darba sludinājumiem, valsts un pašvaldību pakalpojumiem, likumu izklāstiem vienkāršā valodā, padomiem dažādās dzīves situācijās. Mājaslapai jābūt virtuālā asistenta (čata) pakalpojumam. (3) Aplikācija, kur ārzemnieks var saņemt koncentrētu pamata informāciju, kā arī brīdinājumus (piemēram, ja iet uz beigām vīza). Mājaslapai jābūt dažādās valodās.

Pamatojums. Šis priekšlikums samazinātu informācijas fragmentētību. Iebraucēji justos labāk informēti par dzīvi Latvijā, kā arī viņiem par Latviju paliktu labāks, pozitīvāks priekšstats. Šis priekšlikums ļautu ārzemnieku integrācijā arī iesaistīt vietējos iedzīvotājus, plašāku sabiedrību. No šī priekšlikuma ieviešanas visvairāk iegūtu ārvalstu studenti, ārvalstu darbinieki, Latvijas diaspora, kas atgriežas uz dzīvi Latvijā, vietējie brīvprātīgie, tūristi, Latvijas darba devēji.

Septītā rekomendācija – mūsdienīgs veids, kā mācīties latviešu valodu

Jāizveido mūsdienīga latviešu valodas mācīšanās aplikācija. Šajā aplikācijā jāiestrādā šāda funkcionalitāte: (1) Saturam jābūt interesantam, ar humoru veidotam (piemēram, par reālās dzīves situācijās balstītiem pārpratumiem). Saturā var tikt iestrādāti īsi stāsti vai audiogrāmatas. Tāpat saturu jāpiemēro aktuālajiem notikumiem. (2) Jābūt iespējai praktizēt runāšanu - piemēram, savedot kopā valodas apguvējus ar latviešu valodas pratējiem, kuri vēlas mācīt latviešu valodu. (3) Jāiestrādā latviešu valodas eksāmens un testi - lai var izmēģināt un saprast savu līmeni. Šādas aplikācijas popularizēšanai vajadzīga

Īpaša mārketinga kampaņa, uzsverot, ka latviešu valodu mācīties ir stilīgi un noderīgi, piedāvājot kā bonusu dažādu muzeju bezmaksas apmeklējumu. Reklamēšanā jāiesaista influenceri. Šo aplikāciju varētu izmantot arī bērni, bet saturam nav jābūt bērnišķīgam.

Pamatojums. Latvijā jābūt iespējai kvalitatīvi apgūt latviešu valodu gan ikdienas vajadzībām, gan valodas eksāmeniem. Tas palīdzēs gan ārzemniekiem, gan citiem latviešu valodas apguvējiem labāk integrēties sabiedrībā, kā arī ļaus ilgtermiņā saglabāt latviešu valodu.

Pielikums Nr.1. Pasākuma programma

Deliberatīvais pasākums "Kādi pasākumi ļautu Latvijas sabiedrībai kļūt saliedētākai un pilsoniski aktīvākai?"
<i>Norises vieta: Mercure Rīga Centrs (Elizabetes iela 101, pie Centrālās dzelzceļa stacijas)</i>
Piektdiena, 16.jūnijs
13-14 pusdienas, dalībnieku ierašanās
14-15 pasākuma ievads (Iveta Kažoka, pasākuma vadītāja; dalībnieku iepazīšanās aplis)
15:00-15:30 Pauze
15:30-17:00 pasākums (darbs grupās - "Nacionālā identitāte un piederība; Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums; Integrācija".) Kas nav skaidrs, ko vēlētos pajautāt?
17:00-17:15 Pauze
17:15-18:15 pasākums (Jeļena Šaicāne no KM stāsta padziļinātāk par 3 virzieniem; ideju krāšana)
18:18-19:15 vakariņas
Sestdiena, 17.jūnijs
7:30 - 9:30 Brokastis tiem, kas nakšņo
9:30-11:00 pasākums (Ekspertu iztaujāšana [Uldis Dūmiņš, Ilja Lenskis, Zane Matesoviča, Ilona Jekele]; turpinās ideju krāšana)
11:00-11:15 pauze
11:15-12:30 pasākums (darbs grupās - jau savākto ideju nolasīšana un sagrupēšana, priekšlikumu izstrāde)
12:30-13:30 pusdienas
13:30-14:30 pasākums (darbs grupās, priekšlikumu izstrāde)
14:30-15:00 pirmā rotācija
15:00-15:30 pauze ---> kafijas pauze
15:30-16:00 otrā rotācija
16:00-16:30 darbs ar citu grupu ieteikumiem

16:30-16:45 pauze
16:45-17:45 priekšlikumu izstrāde
18-19 vakariņas
Svētdiena, 18.jūnijs
7:30 - 9:30 Brokastis tiem, kas nakšņo
9:30-11:30 pasākums (priekšlikumu slīpēšana, diskutēšana, balsošana)
11:30-12:00 pauze
12:00-13:00 pasākuma noslēgums (apstiprināto priekšlikumu nolasīšana, atvadu vārdi, vēlējumi)
13:00-14:00 pusdienas un dāvanu karšu piešķiršana

Pielikums Nr.2. Norādes pasākuma fasilitatoriem

Pasākuma nosaukums un galvenais fokuss: Kādi pasākumi ļautu Latvijas sabiedrībai kļūt saliedētākai un pilsoniski aktīvākai?

Konteksts: 2021.gadā Ministru kabinets pieņēma Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam. Šogad jāizstrādā to ieviešanas plāns 2024.-2027.gadam. Kultūras ministrija vēlas pirmās idejas no Latvijas sabiedrības mikrosabiedrības– to izstrādāšana ir šī pasākuma uzdevums.

Norises vieta: *Mercure Rīga Centrs* (Elizabetes iela 101, pie Centrālās dzelzceļa stacijas)

Trīs grupas:

Grupa Nr.1. Fasilitatore – Līga

Grupa Nr.2. Fasilitatore – Dārta

Grupa Nr.3. Fasilitatore - Inese

Līdzī vajadzētu:

- 1) Portatīvo datoru, kuru var pievienot wifi;
- 2) Blokiņu/pildspalvu pierakstiem.

Interneta darba vide: <https://tinyurl.com/KMpasakums> (jāielogojas ar savu Providus epastu vai Gmail – Inesei)

Piektdienai, 16.jūnijs

! Ja vēlaties kopīgi paēst pusdienas, nāciet uz Mercure jau uz kādiem plkst. 13:00. Jūs varat arī palikt uz vakariņām no plkst. 18:15-19:15.

! Būtu labi, ja fasilitatori varētu būt uz vietas jau plkst. 14:00 uz pasākuma atklāšanu, lai pasākuma vadītāja var ar Jums iepazīties.

! Pasākumā varētu būt klāt maksimums trīs novērotāji no Kultūras ministrijas – viņi ir instruēti tam, ka viņiem jābūt “mēmiem”, neļaujiet viņiem izteikties arī savās grupās. Lūdzu, aizrādiet arī tulkiem, ja viņi sāk izteikt personisko viedokli.

Piektdien Jums ar dalībniekiem ir jāstrādā grupās no plkst. 15:30-17:00. Dalībniekiem reģistrējoties tiks iedots numurs (grupa 1, 2,3). Maksimums 9, bet reālistiski 6-7 dalībnieki grupā. Tie, kuri vispār nesaprot latviešu valodā, strādās ar tulka atbalstu Ineses grupā. Tie, kuri slikti runā latviski, Līgas grupā (viņiem atļauts izteikties krieviski). Dārtas grupā dalībnieki visticamāk, runās latviski, lai gan drīkstēs runāt arī krieviski.

Uz to brīdi dalībnieki jau zinās pasākuma pamatuzstādījumu, formātu (tai skaitā valodu lietošanu) un kopējo darba kārtību. Šajā brīdī Ineses grupai būs tulka atbalsts.

Lūdzu, šo pusotru stundu izmantojiet tam, lai sāktu viņus iepazīstināt ar idejām, kas ir pamatā Latvijas pilsoniskuma un integrācijas politikai. Dalībniekiem uz lapām blakus būs pamatnostādnēs iekļautie galvenie uzdevumi (ar tulkojumu krievu valodā). Pasakiet, ka no viņiem netiek prasītas padziļinātas zināšanas – ka pēc šī vingrinājuma viņi no ekspertiem uzzinās daudz vairāk, bet ka šī posma uzdevums ir savākt viņu sākotnējās asociācijas, pārdomas, kā arī neskaidros jautājumus.

UZDEVUMI

1. Rīcības virziens: Nacionālā identitāte un piederība

1.1. Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai.

1.2. Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā.

1.3. Veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā.

2. Rīcības virziens: Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums

2.1. Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā.

2.2. Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu.

2.3. Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu.

3. Rīcības virziens: Integrācija

3.1. Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā.

3.2. Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipus balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām.

Aptuveni pusstundu veltiet pirmajam rīcības virzienam: Nacionālā identitāte un piederība.

Nolasiet tā uzdevumus dalībniekiem un lūdziet visus piecas minūte padomāt, sev uz īpašām lapiņām atzīmējot divas lietas: 1) Kādi ir galvenie šķēršļi tam, lai šos mērķus sasniegtu; 2) Vai ir kādi jautājumi, kas ir neskaidri – kas prasītu pēc eksperta viedokļa vai skaidrojuma (piemēram, par neskaidriem formulējumiem vai par datiem)? Šķēršļi un jautājumi jāraksta uz atsevišķām lapiņām, tos var rakstīt latviski vai krieviski.

Pasakiet, ka vēlaties nofiksēt šos šķēršļus mūsu interneta tabulā, un lūdziet dalībniekus tos nosaukt. Pierakstiet tos mūsu interneta tabulā, norādot arī to, uz kuru rīcības virzienu tie attiecas.

Lūdzu, savāciet no dalībniekiem jautājumu lapiņas un nododiet tās Sintijai vai Ivetai. Ja kādam jautājums/neskaidrība rodas apspriedes laikā, palūdziet kādu dalībnieku to pierakstīt uz atsevišķas lapiņas.

Aptuveni otro pusstundu veltiet otrajam rīcības virzienam: demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums. Izdariet to pašu, ko iepriekš.

Aptuveni pusstundu veltiet trešajam rīcības virzienam. Izdariet to pašu, ko iepriekš.

Ar šo jūsu uzdevums piektdienā ir beidzies, tālāk Kultūras ministrijas pārstāve jau izstāstīs par to, ko Latvija līdz šim ir darījusi šajos trijos virzienos, kā arī dalībnieki sāks domāt pirmās idejas rīcības plānam.

Sestdiena, 17.jūnijs

! No rīta dalībniekiem būs iespēja dzirdēt viedokļus no 4 ekspertiem: Uldis Dūmiņš, Ilja Lenskis, Zane Matesoviča, Ilona Jekele, kuri centīsies atbildēt uz neskaidrajiem jautājumiem vai paplašināt dalībnieku izpratni par to, kā vispār ir iespējams domāt par pilsoniskumu un integrāciju.

! Ja visas dienas ietvaros dalībnieki saka, ka viņiem noderētu kādi dati, dodiet ziņu Ivetai, Sintijai vai Laimai – mēģināsim tos operatīvi atrast vai arī pāradresēt tos ekspertiem, pēc tam nolasīsim vai atskaņosim eksperta atbildi.

No 11:15 līdz 12:30 uzsāksim darbu pie risinājumu izstrādes.

Katra grupa pamatā strādās ar savu rīcības virzienu:

- 4) Līga – Nacionālā identitāte un piederība;
- 5) Dārta - Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums;
- 6) Inese – Integrācija.

Mūsu interneta failā katrā no šiem virzieniem jau būs atrodamas visu dalībnieku jau radītās idejas darbiem šo mērķu sasniegšanai.

Paskaidrojiet dalībniekiem:

- 1) Ka viņu grupa strādās pamatā ar šo virzienu, bet viņiem būs iespēja pārrunāt arī citu grupu radītās idejas, sniegt par tām atsauces.
- 2) Ka šodienas pamatmērķis ir radīt 2-4 idejas, bet, ja būs laiks, varēs arī vairāk. Pasakiet, ka svarīgāka ir kvalitāte, nevis kvantitāte.
- 3) Atgādiniet, ka tam, lai ideja kļūtu par visa pasākuma rekomendāciju, nākamajā dienā tā būs jāatbalsta vismaz 70% dalībnieku.

Nolasiet dalībniekiem viņiem interneta failā jau piedāvātās dalībnieku idejas, lūdziet visus 3 minūtes padomāt, vai kādam nāk prātā vēl kaut kas. Ja ienāk, pievienojiet idejas interneta vidē.

Tad uztaisiet savas grupas dalībnieku vidū nelielu referendumu – nolasiet katru ideju atsevišķi un lūdziet ar rokas pacelšanu norādīt, vai dalībnieki šai idejai piekrīt. Saskaitiet balsis un pierakstiet mūsu interneta vidē. Pēc tam pasakiet dalībniekiem, kuras ir vispopulārākās idejas, un pasakiet, ka grupa sāks tās sīkāk izstrādāt, sākot ar vispopulārāko un tad lēnām virzoties tālāk.

Ja jums paliek pāri laiks, sāciet darbu ar ideju izstrādi.

Sāciet ar populārāko. Atsevišķās ailēs aprakstiet pašu ideju (priekšlikumu) un tās pamatojumu. Pamatojumā rakstiet dalībnieku pārdomas/asociācijas par šādiem 4 jautājumiem:

- 1) Kāpēc ideja svarīga?
- 2) Kurai sabiedrības grupai tā būtu svarīga?
- 3) Kas būtu tās galvenie ieguvumi?
- 4) Kas būtu tās galvenie ieguvēji?

Pārejjiet pie nākamā priekšlikuma.

Pēc pusdienu pārtraukuma, no 13:30 līdz 14:30 darbs grupās turpinās.

Lūdzu, turpiniet šo pašu procesu.

15 minūtes pirms beigām (pauzes) pastāstiet dalībniekiem, ka tūlīt būs rotācija. Divi cilvēki kļūs par grupas ideju vēstnešiem citā grupās. Tāpat citu grupu vēstneši nāks pie jūsu grupas. Mērķis – saņemt atsauksmes par jau izstrādātajiem priekšlikumiem vai saņemt jaunas idejas.

Atgādiniet, ka tam, lai priekšlikumi tiktu pieņemti, būs vajadzīgs 70% visu pasākuma dalībnieku atbalsts, tādēļ šī ir iespēja pārliecināties par to, ka citas grupas būs pozitīvi noskaņotas vai saprast, kur varētu būt iebildumi vai skepse. Pasakiet, ka otras grupas fasilitators nolasīs priekšā jūsu izstrādātās idejas, bet ka vēstnešiem būs iespēja tās papildināt.

Labāk, lai cilvēki paši piesakās iet ciemos pie citām grupām, bet jūs drīkstat arī šos vēstnešus ieteikt. Ja vēlaties, varat lūgt arī grupai noformulēt vēstnešiem uzdevumu: proti, par kādiem jautājumiem grupa vēlētos saņemt viedokli no citiem dalībniekiem.

Sestdien, 14:30-15:00 notiek pirmo vēstnieku uzklauššana

Jūsu grupā nonāks 2 cilvēki no vienas citas grupas. Līgas grupas vēstnieki ies pie Ineses grupas, Ineses grupas vēstnieki pie Dārtas, Dārtas grupas vēstnieki pie Līgas grupas.

Lūdzu, apskatiet to, kādas idejas ir ierakstītas pie jums atnākušās grupas interneta failā. Īsi pastāstiet par tām dalībniekiem. Pēc tam lūdzu iedrošiniet pirmo vēstnešu delegāciju īsi pastāstīt par to, kā viņiem līdz šim gājis un vai viņi vēlas par kaut ko pakonsultēties.

Dodiet iespēju savas grupas dalībniekiem reaģēt uz teikto ar ieteikumiem, komentāriem. Pajautājiet, vai viņi atbalsta šīs grupas piedāvātos priekšlikumus, vai kaut kā papildinātu. Pierakstiet šīs idejas, komentārus interneta failā pie attiecīgās grupas idejām (atsevišķās ailītēs)

Sestdien, 15:00-15:30 notiek otrā vēstnieku uzklauššana

Līgas grupas vēstnieki dodas uz Dārtas grupu, Ineses grupas vēstnieki dodas pie Līgas, Dārtas grupas vēstnieki dodas pie Ineses.

Lūdzu, apskatiet to, kādas idejas ir ierakstītas pie jums atnākušās grupas interneta failā. Īsi pastāstiet par tām dalībniekiem. Pēc tam lūdzu iedrošiniet pirmo vēstnešu delegāciju īsi pastāstīt par to, kā viņiem līdz šim gājis un vai viņi vēlas par kaut ko pakonsultēties.

Dodiet iespēju savas grupas dalībniekiem reaģēt uz teikto ar ieteikumiem, komentāriem. Pajautājiet, vai viņi atbalsta šīs grupas piedāvātos priekšlikumus, vai kaut kā papildinātu. Pierakstiet šīs idejas, komentārus interneta failā pie attiecīgās grupas idejām (atsevišķās ailītēs)

Sestdien, 16:00-16:30 darbs ar citu grupu atsauksmēm un idejām

Jūsu vēstnieki ir atgriezušies pie jūsu grupas. Lūdziet viņus īsi izstāstīt, kā ir gājis – proti, ko viņi ir dzirdējuši kā reakciju uz jūsu grupas idejām. Ja redzat, ka interneta failā ierakstīti vēl kādi svarīgi komentāri no citām grupām, nolasiet tos.

Pasakiet savai grupai, ka viņiem nav obligāti jāņem citu grupu teiktais vērā, ka var arī vienkārši turpināt darbu ar jauniem priekšlikumiem. Noskaidrojiet, vai ir kas tāds, ko grupa tomēr vēlas pamainīt. Ja ir – mainiet, korigējiet.

Sestdien 16:45-17:45 – pēdējais cēliens, strādājot ar esošajām vai papildu idejām

Pēdējā stunda: iespēja papildināt, precizēt jau izstrādātos priekšlikumus vai pievienot kaut ko jaunu, ja grupas vairākums to vēlas.

!! Lūdzu, vakarā vēl esiet gatavi tam, ka Iveta jums pajautā par priekšlikumiem un pamatojumiem mūsu interneta vidē, jo svētdien no rīta sekos apspriede par to apvienošanas iespējām – iespējams, ka būs vajadzīgs skaidrāks konteksts tam, ko jūsu grupa ir/nav domājusi.

Svētdiena, 18.jūnijs

Visticamāk, fasilitatoru iesaiste nebūs vajadzīga, izņemot, ja kaut kas sestdien fundamentāli nesaies “greizi”. Šajā dienā dalībnieki strādās kā viena grupa ar visiem priekšlikumiem, tos apspriežot un par tiem balsojot, kā arī ar iespēju pievienot kādas “atsevišķās domas” vai papildu idejas/replikas.

Tāpat šajā dienā Kultūras ministrija sniegs pirmo atgriezenisko saikni par savāktajiem priekšlikumiem.

Pielikums Nr.3. Šķēršļi pamatnostādņēs noteikto rīcības virzienu sasniegšanai

Pirmais uzdevums pasākuma dalībniekiem (trīs grupas)

Lūdzu, izlasiet zemāk redzamo tekstu. Pierakstiet uz lapiņām, kādi jautājumi Jums rodas par tā satura nozīmi, kā arī šķēršļus sasniegšanai. Pēc tam padalieties ar saviem novērojumiem ar grupas biedriem!

1. Rīcības virziens: Nacionālā identitāte un piederība

1.1. Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai.

1.2. Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā.

1.3. Veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā.

Dalībnieku identificētie šķēršļi:

- Izpratnes trūkums par to, ka pašiem ir jāizmanto iespējas izpausties pasaulē, pašiem par savām interesēm jā rūpējas, nevis jāgaida no malas. *Latvia first* (divi dalībnieki lieto šo frāzi). Kur ir patrioti, kas rūpējas par Latvijas interesēm, nevis citu valstu interesēm?
- Izpratnes trūkums par to, ka mēs neesam demokrātija, bet republika, kurā katram cilvēkam ir nozīme, nevis tautībai. Nevajadzētu būt tā, ka krievi nav iesaistīti politiskajās partijās. Apziņa, ka katrs ir svarīgs.
- Latviešu mentalitāte - viensētu domātāji, solo spēlētāji. Negrib sadarboties, nemāk tīkloties. Izpratne par komandu, solidaritāte.
- Individuāli cilvēkiem trūkst vēlēšanās integrēties. Jāpauzē ilgam laikam, kad cilvēks dzīvo Latvijā, lai viņā rastos vēlme integrēties.
- Latvieši ļoti viegli pāriet uz krievu valodu, runājot ar krievvalodīgajiem.
- Nedrīkst skaldīt savējos - savējie un svešie (krievi arī pieder Latvijai, jūtas kā savējie.
- Krievi un krievvalodīgie - nav viens un tas pats, bet visu laiku tiek jaukts

- Valoda kā instruments neder integrācijā. Var būt vairākas valodas, bet vienlaikus notiek integrācija. Šveicē ir 4 oficiālas valodas, neuzspiež vienu no tām kā vienīgo.
- Nevar piespiest pieņemt vienas puses viedokli.
- Jāpieņem, ka vienmēr būs cilvēki, kuriem būs vājš valodu zināšanu līmenis un jārēķinās ar to, nevis jāignorē.
- Agresīva pieeja sociālās atmiņas veidošanai - pasakot, ka taisnība ir tikai viena un tā ir jāpieņem, dialogs nav iespējams.
- Kopumā ir diskurss, mēs, viņi, valsts - bet aiz valsts slēpjas konkrētas amatpersonas, kas nedara savu darbu.
- Kopumā slikti attīstītas, neveidojas kopienas. (Par piederības sajūtu). Latvijā ir stipri vairāk kopienu, nekā divkopienu valsts. Visu laiku tiek teikts, ka ir divkopienu valsts, bet tā nav patiesība
- Valodu iemācīt palīdz vide, pietrūkst apstākļu, kas cilvēku iekšēji piespiež vairāk apgūt valodu. Nevis ārēji uzspiests, bet iekšēji rada sajūtu cilvēkam, ka viņš nevar izvairīties no latviešu valodas lietošanas
- PLUS 1 [*dalībnieks piekrīt iepriekš runājošajam dalībniekam*] par atbalstošas vides trūkumu, īpaši bērniem, jauniešiem. Var nonākt skolā, vispār nezinot latviešu valodu (Daugavpils). Pietrūkst valodas mācīšanas radoši, jau bērniem. Bērnodārzā neapgūst latviešu valodu, bet skolā ir šoks pāriet pilnībā uz latviešu valodu.
- Globalizācija, izmantojam visu, kas ir brīvi pieejams. Vairāk sašķeļas, grūti rasties piederības sajūtai.
- Latvijas iedzīvotājiem jābūt vienotiem, jāstrādā kopā. Politikā visus mēģina dalīt. Virtuvē un dārzos viss ir labi, bet sabiedrību mēģina sadalīt no augšas - politikā.
- Latvijā nebūtu nepieciešams pielāgoties visiem - iebrucējiem būtu jāpieņem Latvijas noteikumi.
- Jābūt prezidentam, kas stiprina tautu - vajag politikā, kas dod iedvesmu un vieno, piemēram, svētku uzrunās.
- Sociālā nevienlīdzība, finansēs.
- Neuzticība varai, sociālā atstumtība.
- Pāreja uz latviešu valodu visās institūcijās.
- Tiem, kas nav Latvijas pilsoņi, nav piederības sajūtas, nevēlas būt piederīgi.
- Cilvēkiem dažreiz negribas mācīties jaunas lietas.
- Latvieši nereti pārslēdzas uz citām valodām sarunās.
- Politiskie lēmumi šķeļ cilvēkus, politiskā līmenī būtu jāvieno cilvēki.
- Tiem, kas vēlas runāt latviski, nav iespēju pielietot valodu, citreiz nav laipnības pret tiem, kas mācās un runā sliktāk, trūkst pozitīvisma.
- Maz sabiedrību vienojošu momentu, piemēram, hokejs. Pietrūkst vienojošu pasākumu, kas veicinātu piederību valstij.
- Bērnodārzos nepieciešams runāt par Latviju - filmas multenes, tā trūkst, jā māca par kultūru - Jāņiem, Dziesmu un deju svētkiem.
- Nav uzņēmības savas valodas stiprināšanā, cittautieši mēdz būt agresīvi, kad kāds vēlas atbildēt tikai latviski.
- Nevēlēšanās izzināt un zināt citu pieredzi, vēsturiskās izpratnes atšķirības.

- Paaudžu atšķirības, jaunākā paaudze nav tik ļoti piesaistīta Latvijai, savādāks redzējums valstiskās piederības kontekstā.
- Ļoti daudz dezinformācijas, kultūras nezināšana.
- Cilvēki kautrējas runāt, nepatīkami kļūdīties.
- Valsts vara ir atdalīta no cilvēkiem, parastajiem cilvēkiem ir lieli sodi, un politiķi nereti netiek sodīti par noziegumiem.
- Latvieši ir ieciklējušies uz Otrā pasaules kara (WW2) noziegumiem, tikai viens ienaidnieks - krievs, tas traucē izveidoties nacionālajai identitātei.
- No viena grāvja otrā - tiek izslēgts viss krieviskais, to aizvieto angliskais. Tas arī ir grāvis. Pazaudējam sevi - skrienam pakaļ saviem glābējiem. Kā vēji pūš, tā būs.
- Zivs pūst no galvas. Pēdējie notikumi ļoti šķēluši sabiedrību. Jāsaprot savas saknes. Cilvēki jūtas apjukusi. Kādēļ apbalvot Brehti, kādēļ novākt Puškina pieminekli?
- Nav kopīgu darbu, pasākumu (piemēram, talkas).
- Latvieši runā krieviski - tā ir problēma. Bet vienlaikus dara to tādēļ, ka negrib aizmirst krievu valodu.
- Tā ir problēma, ka vispār vairs nav krievu skolu, - agrāk tomēr bija latviešu skolas.
- Valsts sašķel sabiedrību - pēc valodas, tautības principa, tā ir problēma.
- Nav cieņas.
- Nav kopīgu viedokļu līderu, politisku līderu, kas varētu apvienot.
- Apzināti tiek veidota situācija, kad cilvēki viens otru ienīst.

Otrais uzdevums pasākuma dalībniekiem (trīs grupas)

Lūdzu, izlasiet zemāk redzamo tekstu. Pierakstiet uz lapiņām, kādi jautājumi Jums rodas par tā satura nozīmi, kā arī šķēršļus sasniegšanai. Pēc tam padalieties ar saviem novērojumiem ar grupas biedriem!

2. Rīcības virziens: Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums

2.1. Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā.

2.2. Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu.

2.3. Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu.

Dalībnieku identificētie šķēršļi:

- Nepieļaut, ka, domājot par integrāciju, aizmirstam par demokrātijas principiem.

- Ikdienas izdzīvošanas raizes traucē aizdomāties par lietām, par kurām tuvākajā lokā nav nepieciešams domāt.
- Izglītības trūkums, piedalīties vēlēšanās, pakļaujoties lētticīgiem solījumiem.
- Pilsoniskās kultūras deficīts, lielākā daļa ir ar zemu pašnovērtējumu cilvēka līmenī, bet arī neticība savai spējai jebko ietekmēt.
- Trūkst vienojošas informatīvas telpas: delfi.lv LAT un RUS versijas nav tulkojums, bet ir ar citu fokusu, akcentu utt.
- Trūkst laika iesaistīties. Tiem, kam ir laiks iesaistīties, rodas jautājums, kā viņi vispār pelna naudu un ar ko nodarbojas, ko pārstāv.
- Ilgstoši nemainās vara valstī, neskatoties uz visādiem negatīviem procesiem, cilvēku emigrāciju, utt. Jāredz, ka vara uzņemas atbildību, lai pilsoniskajam aktīvismam būtu stimul.
- Nevar runāt par daudzveidīgu informatīvo telpu, ja šobrīd pat krievu multenes ir aizliegtas. Cenzūra pastāv.
- Misijas definējuma trūkums. Sabiedrībai nav skaidrs, no kurienes mēs nākam un kurp ejam, lai rastos misijas apziņa un pēc tam arī vēlme līdzdarboties.
- Izglītības kvalitāte, trūkums ietekmē vispār izpratni par to, kas ir demokrātija un ko tajā cilvēks var darīt. Padomju ietekme, propagandas ietekme.
- Nepieciešami kompromisi, savstarpējā sapratne. Šobrīd praktiski kompromisu un savstarpējās sapratnes nav.
- Pārāk maz informācijas par demokrātiju.
- Informācijas telpā ir daudz dezinformācijas un propagandas, nereti sajūta, ka tiek uzspiestas kādas idejas.
- Mūžizglītības programmu pasniedzēji nereti nav speciālisti, nav kvalitatīvu programmu, būtu jābūt kvalitātes un kvalifikācijas pārbaudēm.
- Reizēm demokrātijas ir par daudz, nav robežas starp demokrātiju un visatļautību
- Interneta medijos mēdz būt atšķirīga informācija atkarībā no valodas.
- Latvieši bieži vien nezina, kas notiek krieviski runājošo vidē un otrādi.
- Citās valstīs netiek tik ļoti dalīts etniski (piemērs ASV, Šveice).
- Demokrātijās iespējama visatļautība.
- Sociālā nevienlīdzība.
- Izglītības, izpratnes trūkums par demokrātiju.
- Mentālas atšķirības starp nācijām, dažādas informatīvās telpas.
- Nav plaša, vajadzībām atbilstoša mūžizglītības piedāvājuma (piemēram, latviešu valoda skolotājām).
- Trūkst spējas izvērtēt to, vai ir dezinformācija.
- Cilvēki neiet pat uz savas mājas kopienas leģionu, varbūt vajag vairāk laiku, lai varētu aiziet, bet nevarēs izdzīvot - zema labklājība traucē līdzdalībai.
- Informācijas trūkums par izglītības iespējām. Ir iespējas, bet pašam grūti atrast, nezina, kur meklēt, uzzina vietējā ģimenes lokā no citiem.
- Prasmes piemīt, bet nav gribas tās realizēt, pasivitāte, neticēšana saviem spēkiem, citi apsauc tos, kam ir iniciatīva.

- Izglītības iestādēs trūkst iniciatīvu atbalsta, tomēr jaunatne tagad ir avancētāka, arī ar dedzību un mācēšanu runāt (domas dalās par paaudžu kontekstu).
- Vecākā paaudze neiet ielās, domā, ka latvieši tieši neiet, Francijā iet ielās, aizies pie kaimiņa, jaunieši ir aizbraukuši.
- Politisko lēmumu ietekmēšana noved pie tiesu darbiem vai citu aizrādījumiem (par to domas grupā dalās), cik agresīva ir pretreakcija, citi iedzīvotāji pārmet politizēšanu.
- Ilgs laiks birokrātiskajiem procesiem, lai kaut kas notiktu.
- Valsts nepievērš uzmanību, ignorē, kad tu vērsies, nesniedz atgriezenisko saiti par sūdzībām. Tiek salīdzināts visu laiku ar padomju laikiem - agrāk nevarēja runāt.
- Medijos tiek sētas bailes, propaganda, naidi, nevēlos klausīties.
- Medijos pārāk liela ieciklēšanās, piemēram, uz slepkavību Jēkabpilī, pēc tam aizmirsīs, ka vispār kaut kas jāmaina.
- Ir kādi punkti, kur var būt pretreakcija no valsts, piemēram, kad pasūdzas par Ukrainu (citādi ir ignorance).
- Pašvaldība mēneša laikā neatbild, pašvaldības policija uzlikusi bloku e-pastam, netiek saņemtas atbildes.
- Bezjēdzīga un nesaprotama mediju sodīšana par izteiktiem vārdiem (Tvnet).
- Nav pozitīvisma, mediju telpa ļoti negatīva, visur tikai karš, negribas skatīties, nav humora raidījumu, kur atslēgties.
- Vietējo ziņu trūkums medijos, visur ir Ukraina.
- Neinteresē mediju saturs, tos pat neklausās.
- Angļu valodu nezina, bija krievu titri, tagad nesaprot, latviešu tulkojums ļoti slikts (latvieši to uzsver), nav valodu izvēles.
- Nopirkti ir mediji, runā, ko vajag. LSM krievu valodā vispār priecīgs, ka atstāj, tāpēc runā, ko grib.
- Visi saka virzienos gudrus vārdus, bet mēs tos nesaprotam (par KM virzieniem).
- Etniskā šķirtne, atrašanās vietne, valoda – pastāv. Jaunajai paaudzei māca šķirot, arī kultūru.
- Seksuālā orientācija – varam būt, bet publiskam izceltam. Ar gājieniem pretējo rada.
- Jaunieši ir neitrālāki un pieņemošāki, ir tādi paši cilvēki. Bet ir kādi, kas atkal virza atpakaļ un baidās izteikt viedokli, vieglāk piekrist vairākumam, kaut vairākumam vienai, tu "nedrīksti piekrist".
- Izglītības sistēmas vājums, nepārtrauktās reformas, nav mācību materiālu.
- Granti uz ceļošanu visām sabiedrības grupām ļauj palielināt izpratni, tie trūkst.

Trešais uzdevums pasākuma dalībniekiem (trīs grupas)

Lūdzu, izlasiet zemāk redzamo tekstu. Pierakstiet uz lapiņām, kādi jautājumi jums rodas par tā satura nozīmi, kā arī šķēršļus sasniegšanai. Pēc tam padalieties ar saviem novērojumiem ar grupas biedriem!

3. Rīcības virziens: Integrācija

3.1. Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā.

3.2. Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipus balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām.

Dalībnieku identificētie šķēršļi:

- Skotijas pieredze. Imigrantiem piedāvā visu svarīgāko informāciju valodā, kas viņiem ir saprotama. Trūkst Latvijā šādas prakses, ka imigranti var saņemt informāciju sev vēlamā valodā.
- Risks, ka var veidoties *no-go* vietas Latvijā, īpaši Rīgā, kur vairāk koncentrējas kādas noteiktas grupas, risks radikalizēties, kā tas jau notiek citviet Eiropā
- Vēl ar vien iesakņojies no pagātnes, ka visam jābūt monoformā, viena partija, viss svešālais nepieņemams.
- Trūkst bērniem vides, kur viņi satiek dažādo. Piemērs ar bērnu dārzēm Nīderlandē, kur jau no mazotnes redz dažādību. Latvijā šīs dažādās grupas ir nošķirtas.
- Ārvalstu pilsoņi būtu jāsadala dažādās grupās, ģeogrāfiski, kulturāli, un katrai no tām grupām ir atšķirības, kuras ir būtiskas, lai domātu par integrāciju. Musulmaņi jāintegrē atšķirīgi no ukraiņiem.
- Jāizprot, kāpēc ārvalstu pilsoņi izvēlas palikt Latvijā un kā tas iekļaujas Latvijas misijā - varbūt nemaz nevajag visus integrēt, tas ir atkarīgs no šīs misijas.
- Ārvalstu pilsoņu problēmas nevarēs atrisināt, kamēr nespēj atrisināt krievvalodīgo situāciju.
- Ārvalstu pilsoņu atšķirīgā dzīvesziņa, grūti iekļauties.
- Valsts lāča pakalpojums, piedāvājot netaktiskus paņēmienus integrēties - neveiksmīgā formā pateikts "ej integrējies".
- Audzināšana - cilvēki audzināti tā, ka grūti pieņemt. Bet vecākajām paaudzēm tas varētu būt izteiktāk.
- Pietrūkst pozitīvu notikumu, festivālu, pozitīvas pieredzes kopumā, kurā satiekas dažādas etniskās grupas, dažādība. Nav tādas platformas, kurā satikt šos ārvalstu pilsoņus, lai mazinātu bailes.
- Dzīve dažādajos sociālajos burbuļos.
- Novēro, ka valsts šobrīd rīkojas tieši pretēji, piemēram, aizliedzot Rēzeknē Masleņicu, kas krievi, ukraiņiem, poļiem u.c. tieši palīdzēja pulcēties un kļūt redzamiem.
- Ārvalstu pilsoņiem jābūt vēlmei integrēties, vietējiem pastāv bailes no nezināmā, neiepazīstoties ar svešo, tie arī paliek sveši.
- Nepietiekami daudz pieredzes stāstu par integrāciju.
- Stereotipi rodas no pieredzes, nav pietiekami daudz skaidrojošo pasākumu un pozitīvo lietu, nepieciešamas lietas, kas stereotipus lauž.

- Pirmais uzdevums strīdas ar otro – bez viena risināšanas nav iespējams risināt otru un otrādi.
- Vajag mācīties latviešu valodu, bieži vien darba vietās nemaz neprasa latviešu valodu.
- Ikdienā var iztikt arī bez latviešu valodas zināšanām, kas ir problēma.
- Problēmas nodokļu sistēmā, nav izdevīgi, ārvalstniekiem īsti nav jēgas Latvijā veidot biznesu un integrēties.
- Latvijas iedzīvotāji nereti paši dalās grupās un nerunā viens ar otru, ārvalstu pilsoņiem būtu jāizrāda iniciatīva.
- Latvijā iebraukušai personai nav piedāvāts komplekts ar pamata vajadzības, nav skaidrības ar to, kas tiek sagaidīts no cilvēka integrācijas kontekstā.
- cilvēkus neinteresē iesaiste un kultūra, trūkst finansējuma kultūras, mākslas (pulciņi skolās), valodas attīstībai, sporta attīstībai, sabiedrības attīstībai, vēstures izpratnes veicināšanai.
- Latvieši ir intraverti.
- Cilvēki grupā nemēģina atrast kopējo, koncentrējas tikai uz to, kas ir atšķirīgs, komunikācijas trūkums.
- Nepieciešams ārvalstu pilsoņiem piedāvāt pasākumus, pakalpojumus (valodas), jāveic, piemēram, Zināšanu novērtējums.
- Nereti jaunpienācēji nezina 'spēles noteikumus', piemēram, bankas, birokrātija. Ārzemniekiem patīk dzīvot Latvijā, bet ir dažādi administratīvie šķēršļi, tāpēc aizbrauc prom.
- Neesam iemācījušies savējos citus integrēt, bet gribam vēl citus.
- Veidojas naidis un sadalījums pret citiem atbraukušajiem, kam ir jauni bonusi.
- Attieksme slikta no sabiedrības pret iebraucējiem, piemēram, valodu nemāk, aiziet ukrainiete.
- Valodas prasības darba vietās ir pārāk stingras, un tas neļauj strādāt augsti kvalificētam darbspēkam, ārzemniekiem paliek *Wolt, Bolt*.
- Nav resursu tulka pielikšanai speciālistam.
- Mums ir maz pieejamas informācijas par ārzemnieku dzīvi - ārzemju ziņas, ka slikti, bet ceļojumu pārraidēs viss labi.
- Par maz runājam savā starpā vispār, nezinām, par maz pasākumu, kas ārzemniekiem interesē, arī par mums viņi maz uzzina, tad grūtāk integrēties.
- Ir biedrība, kas piesaista vāciešus, apmierināti - turīgie, par tiem ir informācija.
- Bēgļi - dienas naudu saņem par bērnu lielu naudu, ārzemniekam alga ir noteikta - nedrīkst būt mazāka, kas ir lielāka nekā vietējam, graujam paši savējos, tā veidojas antipātijas, mēs nezinām, ka labs cilvēks.
- Pakistānieši apkalpo cilvēkus angļiski savā kebabnīcā, bet, ja būtu krieviski, valodas inspekcija nosodītu, aizklapētu ciet.
- Vecuma - mācībām nekvalificējas, spēcīgi un veikli - vecuma diskriminācija.
- Izglītības diskriminācija - neņem parastos darbus darīt, sabiedrības stereotips.
- Dzimumu stereotipi - jaunās māmiņas - aizdomājas, ka negrib, šķiro - jautājumi izslēgti, bet pastāv.

- Ja nav Rīga, tad ir lauki - algas, stundu likmes noteiktas pa reģioniem, ienākumu nevienlīdzība reģionos.
- Migrantus laidīs iekšā un celsies demogrāfija.
- Jaunieša problēma - jaunās ģimenes, mazs atbalsts - nav bērnudārza, grūti atbilst statusam un atbalstam.
- Viena vecāka ģimenes vai viens pelnošais ģimenē, darbu savienojamības šķērslis ar bērnu aprūpi.
- Kontrole pār trūcīgajiem pārāk liela.
- Stereotipi ir pret čigāņiem, domas dalās - esot arī pieredze.

Dalībniekiem neskaidrie jautājumi

- Kas ir sociālā atmiņa?
- Kas ir demokrātiskās prasmes
- Kas ir pilsoniskā kultūra?
- Kas ir iekļaujošais pilsoniskums?
- Visi rīcības virzieni ir ļoti sarežģīti - tā ir attieksme, kā dakteri, kad runā.
- Kas ir valstiskuma apziņa?

Pielikums Nr.4. Pilnais sākotnējo ideju saraksts

Katram dalībniekam bija iespēja piedāvāt savu ideju – visas šādi savāktās idejas tika apkopotas, nevērtējot katras atsevišķās idejas kvalitāti. Tālāk attiecīgās idejas tika izrunātas grupās, grupas dalībniekiem katru izrunājot un pēc tam balsojot par to, vai šai idejai viņi piekrīt. Grupai bija arī iespēja attiecīgo ideju vienoties izlaist, redzot, ka tai neveidojas pietiekams atbalsts. Šādi tika atlasītas tās idejas, par kurām attiecīgajā grupā bija vislielākā vienprātība un pie kurām attiecīgā grupa vēlējās turpināt strādāt.

NR.	VIRZIENS: NACIONĀLĀ IDENTITĀTE UN PIEDERĪBA	CIK BALSIS GRUPĀ?
1	Vairāk pasākumus, kur mazākumtautības arī var justies piederīgi, pozitīvi izpausties - talkas, festivāli, svētki	4
2	Jācinās pret "krievu pasaules" ietekmi Latvijā	n
3	Krieviski runājošajiem cilvēkiem vajadzīgs pamudinājums integrēties, pozitīvā motivācija ("cepuma" nevis "mieta" metode)	5
4	Valstij biežāk jāsaka, ka katrs Latvijas iedzīvotājs ir svarīgs un Latvijai vajadzīgs. Tas radīs lojalitātes izjūtu	5
5	Vajag vairāk sociālos video par cilvēkiem, kuri mācas latviešu valodu - par to, kā viņi jūtas brīdī, kad notiek mācības	n
6	Vajadzīga pozitīva vīzija par to, kur Latvijas sabiedrība dodas. Tad ar visādiem veidiem šo vīziju, mērķus jāreklamē plašā sabiedrībā	7
7	Vajag reklamēt drošos, uzticamos informācijas avotus (līdzīgi kā cilvēki zina, kuriem avotiem ticēt, kad ārā skan sirēnas)	n
8	Skolā jau no pirmajām klasēm jā māca Latvijas vēsture	n
9	Atbalstīt un popularizēt kaimiņu (ielu, kvartālu, parku u.tml.) svētkus kā iepazīšanās un sadraudzēšanās iespēju	7
10	Atbalstīt un popularizēt savas nozares vai apkaimes ekspertu vadītas ekskursijas pa uzņēmumiem, apdzīvotām vēsturiskām vietām, dabas objektiem	5
11	Godīgi jāatzīst, ka Latvija ir divu valodu sabiedrība	5
12	Jāsaliedē sabiedrība, balstoties uz cilvēciskām vērtībām, nediskriminēt pēc valodas	7
13	Jāizbeidz piespiedu asimilācija	3
14	Pārstāt Latvijā dzīvojošos krievus uzskatīt par ienaidniekiem	7
15	Veidot vienotu, daudznacionālu sabiedrību.	5
16	Jābūt prezidentam, kas stiprina tautu - vajag politiķus, kas dod iedvesmu un vieno, piemēram, svētku uzrunās	n
17	Vajag strādāt ar dažādām grupām, lai celtu to valstisko pašapziņu. Sākt jau ar ģimenēm	n
18	Arī pierobežā jāpārtraida Latvijas TV kanāli	n
19	Latvijā iedibināt principu, ka jārunā tikai latviski	n
20	Jā mudina sabiedrība empātiskāk izturēties pret valodas apguvējiem	5

21	Nevajag ar piespiedu līdzekļiem likt mācīties latviešu valodu	n
22	Vajadzētu mazākumtautību valodām piešķirt oficiālu statusu (bet ne valsts valodas statusu)	n
23	Medijiem vairāk jārunā, kas Latvijā dzīvojošajiem cilvēkiem ir kopīgs un ko labu spējām kopā paveikt	n
24	Izveidot "afišu stabu" medijiem, kurš regulāri nosūtītu dažādās valodās strādājošiem medijiem informāciju par aktuāliem notikumiem (piemēram, kad un cikos jāpārgriež pulkstenis, par brīvdienām pēc Dziesmu un deju svētkiem, vai izmaiņām sabiedrisko transportu kursēšanas grafikos).	n

OTRAIS VIRZIENS: DEMOKRĀTIJAS KULTŪRA UN IEKĻAUJOŠS PILSONISKUMS

CIK BALSIS GRUPĀ?

1	Latvijas iedzīvotājiem jābūt vienotiem, jāstrādā kopā. Politīķi visus mēģina dalīt. Virtuvē un dārzos viss ir labi, bet sabiedrību mēģina sadalīt no augšas - politiķi.	2
2	Jāveido pašvaldību platforma, kur balsot par "soliņiem" - dažās pašvaldībās jau ir, vajag obligāti	7
3	Biežāk jāmaina pastāvošā vara pašvaldībās - savādāk citādi domājošos tur "bez sāls apēd"	4
4	Vairāk jāstāsta, kādi ir palielinātā NVO fonda rezultāti	0
5	Vajag nodrošināt informāciju Braila rakstā un zīmju valodā par kultūru un vēsturi	8
6	Atbalstīt un popularizēt kaimiņu (ielu, kvartālu, parku u.tml.) svētkus kā iepazīšanās un sadraudzēšanās iespēju	6
7	Informācijai par iesaistīšanās iespējām jābūt vairāk, tai jābūt vienkāršākā valodā	8
8	Valstij vairāk finansēt sabiedriskas, pilsoniskas aktivitātes	7
9	Jārada izpratne, ka mēs visi un katrs esam atbildīgi par mūsu valsti - lai nenoveltu atbildību uz kādu citu	6
10	Dot iespēju cilvēkiem balsot ne tikai vēlēšanās, bet arī par mazākas nozīmes lēmumiem	6
11	Īpaši censties iesaistīt sabiedrību, kuri dzīvo ārpus Rīgas	8
12	Valsts un pašvaldību lēmumus izvirzīt iedzīvotāju apspriešanai. Šādā formātā varētu izteikt viedokļus un izvērtēt iedzīvotāju domas. Arī apkopotā veidā atrādīt iegūtos rezultātus.	5
13	Masu medijos būtu nepieciešams vienādot saturu latviski un krieviski, būtu jābūt pieejamai interneta lapai/sadaļai masu medijos, kur pieejama informācija par pamata informāciju (kad pārgriezt pulksteni) un kur pieejama informācija par līdzdalības iespējām. Šai sadaļai būtu jāpāradresē uz, piemēram, Tiesību aktu portālu.	8

VIRZIENS: INTEGRĀCIJA

CIK BALSIS GRUPĀ?

1	Izglītojoši pasākumi par citu valstu kultūru skolās	0
2	Toleranci veicina finansiālā labklājība - savādāk cilvēki pārāk iegrimst savās personiskajās problēmās. Risinājums - jāveicina Latvijas ekonomiskā labklājība.	7
3	Jāstrādā pie labākas komunikācijas ar sabiedrību - tas kļiedēs stereotipus	0

4	Sabiedrība vairāk jāizglīto par to, ka Latvijā dzīvo dažādi cilvēki	0
5	Latvijā nebūtu nepieciešams pielāgoties visiem - iebraucējiem būtu jāpieņem Latvijas noteikumi.	7
6	Informēt sabiedrību ar viegli uztveramiem faktiem (kas pamatoti zinātniskos pētījumos), aicināt pašiem atpazīt savus aizspriedumus, izglītojoties par sociālām problēmām. Saprast, no kurienes šie aizspriedumi rodas	6
7	Izveidot tīmekļa lapu, kur svešās valodās runājošie varētu mācīties latviešu valodu - šis palīdzēs arī skolniekiem	8
8	Mācīties no islandiešu piemēra: migrantus izmitināt uz 5 gadiem ļoti islandiskā ciemā, lai viņi integrētos	0
9	Vienkopus pasniegt saprotamu informāciju par valodu un visu nepieciešamo, jo ir apjukuši, piemēram, noderētu mājas lapa/ konkrēts buklets dažādās valodās. Vari arī, piemēram, iestāties rindā PMLP vīzām, lai nav arī fiziskās staigāšanas.	8
10	Radīt iespēju redzēt, kas ir kopīgs, nevis izcelt, kas ir atšķirīgs, parādīt piemērus citu integrācijai, kas viņiem ir palīdzējis	5
11	Vairāk integrēt arī ārpus Rīgas, nevis tikai Rīgā, lai paplašinātu redzējumu par visu Latviju, ka Latvija nav tikai Rīga, arī dažādās iespējas visiem vecumiem	8
12	Komunikācijā neveidot Latvijas kā upura tēlu, ka vēsturē ir bijis arī kas labs, ko tas mums devis, kā esam spējuši vērst sev par labu	4
13	Koordinatori un vietējie cilvēki ārvalstu studentiem, atsevišķas kopmītnes utt. - sākumā jābūt kādam vietējam.	7
14	Apliecinājums no iebraucējiem, ka cieņpilni izturēsies pret vietējiem.	0
15	Konsultāciju centrs ar personīgu komunikāciju ar iebraucējiem	8
16	Caur humoru satuvināt cilvēkus - sarunas par kopīgo, kā dzīvo iebraucēji, šovi	5
17	Veidot vienkāršus un pieejamus instrumentus valodas apmācībai (piemēram, aplikāciju)	8
18	Citu tautu pārstāvju iesaistīšana koros, deju kolektīvos, kultūras apgūšanas iespējas, un kopienās	1
19	Iesaistīt nodarbinātībā reģionos	8
20	Veidot godīgu un vienādu pabalstu/ atbalsta politiku (vietējie un iebraucēji)	8

Pielikums Nr.5. Pilns priekšlikumu saraksts, saņemtās balsis

Nr	Priekšlikums ³	Pamatojums	Par	Pret	Balsu skaits	%
1	Pēc iespējas plašā sabiedrībā jāreklamē Latvijas attīstības vīzija, lai radītu skaidrību par to, kurp Latvija dodas. Šajā vīzijā jābūt vismaz šādiem elementiem: (1) jāatzīst, ka dažādās valodās runājošie Latvijas iedzīvotāji ir savējie; (2) Jāsargā latviešu valoda, vienlaikus izrādot cieņu arī pret citām valodām; (3) Jāveicina latviešu valodas pieejamība, interesantu saturu padarot pieejamu latviešu valodā (lai bērniem būtu iespēja skatīties multenes, lai tiktu tulkoti interesanti seriāli, lai veidotos latviešu valodas vide); (4) Jāveido tilts starp cilvēku identitātēm, nākot viens otram pretī; (5) Īpašs akcents liekams uz Latviju kā demokrātisku valsti - tam jābūt piederības sajūtas centrā; (6) Jābūt īpašām programmām mazākumtautību atbalstam, kultūras un valodas uzturēšanai. (7) iecietība jāizceļ kā īpaša vērtība šajā attīstības vīzijā.	Lai sabiedrība saliedētos, svarīgi katram saprast, kādu sabiedrību vēlamies veidot. Galvenie ieguvumi: iegūst visi, kuriem ikdienā vai darbā ir svarīgi sadarboties ar citiem iedzīvotājiem. Šāda vīzija arī padara dzīvi Latvijā patīkamāku un veicina Latvijas konkurētspēju. Šāda vīzija būtu īpaši svarīga vecāka gada gājuma cilvēkiem, no kuriem daži šobrīd jūtas izmisuši par to, ka viņus var izmest ārā no valsts. Tāpat arī šāda vīzija ļautu samazināt apzinātu, politizētu naida kurināšanu starp Latvijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem.	11	12	23	47.8
2	Pēc iespējas plašā sabiedrībā jāreklamē Latvijas attīstības vīzija, lai radītu skaidrību par to, kurp Latvija dodas. Šajā vīzijā jābūt vismaz šādiem elementiem: (1) jāatzīst, ka dažādās valodās runājošie Latvijas iedzīvotāji ir savējie; (2) Jāsargā latviešu valoda, vienlaikus izrādot cieņu arī pret citām valodām; (3) Jāveicina latviešu valodas pieejamība, interesantu saturu padarot pieejamu latviešu valodā (lai bērniem būtu iespēja skatīties multenes, lai tiktu tulkoti interesanti	Lai sabiedrība saliedētos, svarīgi katram saprast, kādu sabiedrību vēlamies veidot. Galvenie ieguvumi: iegūst visi, kuriem ikdienā vai darbā ir svarīgi sadarboties ar citiem iedzīvotājiem. Šāda vīzija arī padara dzīvi Latvijā patīkamāku un veicina Latvijas konkurētspēju. Šāda vīzija būtu īpaši svarīga vecāka gada gājuma cilvēkiem, no kuriem daži šobrīd	13	10	23	56.5

³ Pirmie trīs priekšlikumi ir līdzīgi tādēļ, ka dalībnieki pasākuma noslēgumā uzstāja uz sākotnējā priekšlikuma (Nr.1) sadalīšanu, neatbalstot tajā iekļauto formulējumus. Pirmais no otrā priekšlikuma atšķiras ar niansēm pamatojumā (iezīmētas oranžā krāsā). Trešais priekšlikums no pirmā un otrā priekšlikuma atšķiras ar lielāku uzsvāri uz to, ka tieši krieviski runājošie iedzīvotāji ir jāpiesauc Latvijas sabiedrības attīstības vīzijā. Līdzīgi ir arī ceturtais un piektais priekšlikums – tie atšķiras gan ar priekšlikumu saturu (vai uzsvāri ir/nav uz atbalstu iedzīvotāju pašu iniciatīvām), gan pamatojumiem (ir/nav uzsvāri uz vecticībniekiem)

	seriāli, lai veidotos latviešu valodas vide); (4) Jāveido tilts starp cilvēku identitātēm, nākot viens otram pretī; (5) Īpašs akcents liekams uz Latviju kā demokrātisku valsti - tam jābūt piederības sajūtas centrā; (6) Jābūt īpašām programmām mazākumtautību atbalstam, kultūras un valodas uzturēšanai. (7) iecietība jāizceļ kā īpaša vērtība šajā attīstības vīzijā.	jūtas nedroši par palikšanu Latvijā. Tāpat arī šāda vīzija ļautu samazināt apzinātu, politizētu naida kurināšanu starp Latvijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem.				
3	Pēc iespējas plašā sabiedrībā jāreklamē Latvijas attīstības vīzija, lai radītu skaidrību par to, kurp Latvija dodas. Šajā vīzijā jābūt vismaz šādiem elementiem: (1) jāatzīst, ka krieviski runājošie Latvijas iedzīvotāji ir savējie; (2) Jāsargā latviešu valoda, vienlaikus izrādot cieņu arī pret citām valodām; (3) Jāveicina latviešu valodas pieejamība, interesantu saturs padarot pieejamu latviešu valodā (lai bērniem būtu iespēja skatīties multenes, lai tiktu tulkoti interesanti seriāli, lai veidotos latviešu valodas vide); (4) Jāveido tilts starp latviešiem un krieviem , nākot viens otram pretī; (5) Īpašs akcents liekams uz Latviju kā demokrātisku valsti - tam jābūt piederības sajūtas centrā; (6) Jābūt īpašām programmām mazākumtautību atbalstam, kultūras un valodas uzturēšanai. (7) iecietība jāizceļ kā īpaša vērtība šajā attīstības vīzijā.	Lai sabiedrība saliedētos, svarīgi katram saprast, kādu sabiedrību vēlamies veidot. Galvenie ieguvumi: iegūst visi, kuriem ikdienā vai darbā ir svarīgi sadarboties ar citiem iedzīvotājiem. Šāda vīzija arī padara dzīvi Latvijā patīkamāku un veicina Latvijas konkurētspējus. Šāda vīzija būtu īpaši svarīga vecāka gada gājuma cilvēkiem, no kuriem daži šobrīd jūtas izmisuši par to, ka viņus var izmest ārā no valsts. Tāpat arī šāda vīzija ļautu samazināt apzinātu, politizētu naida kurināšanu starp Latvijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem.	12	10	22	54.5
4	Biežāk jāorganizē saliedējoši pasākumi, kur mazākumtautību pārstāvji un latvieši var konstruktīvi sadarboties - piemēram, talkas, festivāli, svētki, apkaimju svētki, ekskursijas. Šādos pasākumos jābūt iespējai satikt dažādu tautību cilvēkus, sazināties, draudzēties, iepazīt apkārtni, neparastas vietas. Svarīgi, lai tie būtu klātienē pasākumi, turklāt tiem jānotiek ne tikai Rīgā, bet arī reģionos.	Šādi pasākumi samazinās fizisko un psiholoģisko barjeru starp cilvēkiem. Tāpat cilvēki ne tikai vairāk uzzinās par pasauli, bet arī viens no otra mācīties, kā arī iepazīs savus līdzcilvēkus (piemēram, vecticībniekus). Dažādība ir Latvijas sabiedrības vērtība, tādēļ ar raibajām identitātēm jālepojas un tās jāizceļ - piemēram, arī latvietis var būt vecticībnieks.	6	17	23	26.1
5	Jāatbalsta iedzīvotāju iniciatīva pašiem organizēt saliedējošus pasākumus - piemēram, kaimiņu dienas, talkas, festivāli, svētki, apkaimju svētki, ekskursijas. Atbalsts var izpausties kā valsts vai pašvaldības līdzfinansējums, informācijas platforma, palīdzība ar komunikāciju. Šādos pasākumos jābūt iespējai satikt dažādu tautību cilvēkus, sazināties, draudzēties, iepazīt apkārtni, neparastas vietas. Svarīgi, lai tie būtu klātienē pasākumi, turklāt tiem jānotiek ne tikai Rīgā, bet arī reģionos.	Šādi pasākumi samazinās fizisko un psiholoģisko barjeru starp cilvēkiem. Tāpat cilvēki ne tikai vairāk uzzinās par pasauli, bet arī viens no otra mācīties, kā arī iepazīs savus līdzcilvēkus. Dažādība ir Latvijas sabiedrības vērtība, tādēļ ar raibajām identitātēm jālepojas un tās jāizceļ.	21	2	23	91.3

6	<p>Dažādās līdzdalības iespējas vairāk jāpopularizē caur masu informācijas līdzekļiem - tajā valodā, kādā šis informācijas līdzeklis strādā. Piemēram, pie raksta vai video jāiedod saite uz attiecīgo līdzdalības platformu (Manabalss, Tiesību aktu portāls vai cita platforma). Zem rakstiem var ievietot iespēju novērtēt attiecīgā raksta noderīgumu, lietderīgumu (piemēram, skalā no 1 līdz 10).</p>	<p>Informācijas publicēšana masu informācijas līdzekļos ļaus informēt lielu cilvēku skaitu, tai skaitā Latvijas sabiedrības jaunpieņacējus. Žurnālisti interesantāk spēs izskaidrot iniciatīvas vai dokumenta būtību, saturu - līdz ar to iedzīvotāji gan zinās par šīm līdzdalības iespējām, gan arī viņiem būs lielāka interese piedalīties. Tas ir svarīgi tādēļ, ka līdzdalība lēmumu pieņemšanā padziļina ikviena cilvēka piederības sajūtu Latvijai.</p>	17	5	22	77.3
7	<p>Vajadzīga oficiāla interneta vietne (piemēram, LVportāls), kur valsts publicē iedzīvotājiem īpaši nozīmīgu informāciju, kurai var uzticēties. Šai informācijai jābūt pieejamai dažādās valodās. Šai informācijas vietai jābūt pieejamai arī cilvēkiem, kuri ir neredzīgi vai vājredzīgi.</p>	<p>Šobrīd komerciālie informācijas līdzekļi publicē informāciju, kuras saturs latviešu un krievu valodā atšķiras. Katram Latvijas iedzīvotājam jābūt iespējai saprast krīzes situācijās (piemēram, plūdi, karš, pandēmija), kas ir valsts oficiālā informācija.</p>	19	4	23	82.6
8	<p>Īpaši atbalsta pasākumi vajadzīgi tam, lai arī cilvēkiem, kuri nedzīvo Rīgā, būtu plašas līdzdalības iespējas (piemēram, atbalsts interešu pulciņiem, tikšanās telpām, mentoriem, kuri palīdzētu veidot biedrības, iesaistīties lēmumu pieņemšanā). Sevišķi jāpalīdz ar iesaisti tiem reģionu iedzīvotājiem, kuri ir sociāli mazaizsargāti.</p>	<p>Tas ir svarīgi tādēļ, ka nepieciešams mazināt reģionālās atšķirības un veidot visai Latvijai līdzvērtīgas iesaistes iespējas, kā arī piederības sajūtu valstij. Šobrīd politikas veidotāji reti sadzird reģionu iedzīvotājus. Ja reģionu iedzīvotāji tiktu biežāk uzklautīti, politiķi arī vairāk risinātu viņu ekonomiskās problēmas. Tāpat arī biežāka reģionu iedzīvotāju iesaiste veicinātu Latvijas iedzīvotāju izpratni par to, kas cilvēkus interesē citos Latvijas reģionos. No tā iegūtu visa sabiedrība, un valsts attīstība būtu vienmērīgāka.</p>	17	4	21	81.0
9	<p>Plašāk jāizmanto interneta sniegtās iespējas tam, lai iesaistītu cilvēkus valsts un pašvaldību lēmumu pieņemšanā - piemēram, pašvaldībām jāveido līdzdalības platformas internetā, kur iedzīvotājs var ērti piedalīties visās tobrīd notiekošajās konsultācijās, it sevišķi par jautājumiem, kas skar pašvaldības teritorijas attīstību un tās labiekārtojumus. Tāpat svarīgi, lai iedzīvotājs var ne tikai izvēlēties kādu no vairākiem atbilstošu variantiem aptaujās, bet arī brīvā tekstā ierakstīt sev svarīgu komentāru.</p>	<p>Ta ir vajadzīgs tādēļ, lai iedzīvotājiem būtu vieglāk iesaistīties lēmumu pieņemšanā - daudzi nav gatavi iesaistīties klātienē. Internetā balstītajām konsultācijām jābūt ērtām, kā arī iedzīvotājam tajās ir jābūt iespējai pilnvērtīgi izteikt savu viedokli.</p>	19	3	22	86.4
10	<p>Kādai no institūcijām jāklūst par Latvijas jaunpieņacēju integrācijas centru . Šim</p>	<p>Šis priekšlikums samazinātu informācijas fragmentētību.</p>	20	2	22	90.9

	<p>centram jānodrošina: (1) konsultācijas ārvalstniekiem par praktiskām problēmām un to risinājumiem. Konsultanti vai mentori var būt arī brīvprātīgie - piemēram, NVO, studenti, kuri grib praktizēt valodu, kultūras kolektīvi. Šiem konsultantiem ir jāpalīdz ārzemniekiem aizpildīt sarežģītās anketas. Tāpat šīm konsultācijām jānotiek ne tikai Rīgā, bet arī reģionos.</p> <p>(2) Mājaslapa (teiksim- lv.info, latvia.info), kur dažādās valodās būtu informācija par ārzemniekiem svarīgāko - piemēram, darba sludinājumiem, valsts un pašvaldību pakalpojumiem, likumu izklāstiem vienkāršā valodā, padomiem dažādās dzīves situācijās. Mājaslapai jābūt virtuālā asistenta (čata) pakalpojumam. (3) Aplikācija, kur ārzemnieks var saņemt koncentrētu pamata informāciju, kā arī brīdinājumus (piemēram, ja iet uz beigām vīza). Mājaslapai jābūt dažādās valodās.</p>	<p>lebraucēji justos labāk informēti par dzīvi Latvijā, kā arī viņiem par Latviju paliktu labāks, pozitīvāks priekšstats. Šis priekšlikums ļautu ārzemnieku integrācijā arī iesaistīt vietējos iedzīvotājus, plašāku sabiedrību. No šī priekšlikuma ieviešanas visvairāk iegūtu ārvalstu studenti, ārvalstudarbnieki, Latvijas diaspora, kas atgriežas uz dzīvi Latvijā, vietējie brīvprātīgie, tūristi, Latvijas darba devēji.</p>				
11	<p>Jāizveido mūsdienīga latviešu valodas mācīšanās aplikācija. Šajā aplikācijā jāiestrādā šāda funkcionalitāte: (1) Saturam jābūt interesantam, ar humoru veidotam (piemēram, par reālās dzīves situācijās balstītiem pārpratumiem). Saturā var tikt iestrādāti īsi stāsti vai audiogrāmatas. Tāpat saturu jāpiemēro aktuālajiem notikumiem. (2) Jābūt iespējai praktizēt runāšanu - piemēram, savedot kopā valodas apguvējus ar latviešu valodas pratējiem, kuri vēlas mācīt latviešu valodu. (3) Jāiestrādā latviešu valodas eksāmens un testi - lai var izmēģināt un saprast savu līmeni. Šādas aplikācijas popularizēšanai vajadzīga īpaša mārketinga kampaņa, uzsverot, ka latviešu valodu mācīties ir stilīgi un noderīgi, piedāvājot kā bonusu dažādu muzeju bezmaksas apmeklējumu. Reklamēšanā jāiesaista influenceri. Šo aplikāciju varētu izmantot arī bērni, bet saturam nav jābūt bērnišķīgam.</p>	<p>Latvijā jābūt iespējai kvalitatīvi apgūt latviešu valodu gan ikdienas vajadzībām, gan valodas eksāmeniem. Tas palīdzēs gan ārzemniekiem, gan citiem latviešu valodas apguvējiem labāk integrēties sabiedrībā, kā arī ļaus ilgtermiņā saglabāt latviešu valodu.</p>	22	1	23	95.7